

Sempozyum Açılış Konuşması

Kazım Kolcuoğlu^(*)

Sayın Bakan, değerli hocalarım, sayın meslektaşlarım, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arki-vi dergisinin 9. sayısı İstanbul Barosu tarafından basılmıştır. Dergilerde, hukuk felsefesi ve sosyolojisi ile ilgili pek çok değerli bilim adamımızın hukukçuların ufkunu açacak değerli yazılar bulunmaktadır.

Yeni baskıdan çıkan 10. sayısında ise "21. Dünya Felsefe Kongresi"nde sunulan "Hukuk Felsefesi Bildirileri" yer almıştır.

HFSA dergilerinde yazıları bulunan ve hukuk felsefesi ve sosyolojisi yazılarıyla bu alana çok değerli katkılarda bulunan bilim adamlarımız, bu kez de "Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar" konulu sempozyumda buluşuyorlar.

Sempozyuma, 70 in üzerinde bilim adamı birer bildiri sunacak. 15'e yakın bilim adamı da tartışmacı olarak katılacaktır.

Ülkemizin dört bir yanından gelip sempozyuma katılarak katkıda bulunacak çok değerli katılımcılara huzurunuzda teşekkür etmek istiyorum. Ayrıca 10 derginin hazırlık çalışmalarını yapıp baskıya hazırlayan ve emek veren çok değerli hocamız Prof. Dr. Hayrettin Ökçesiz'e de teşekkürlerimi sunuyorum.

(*) İstanbul Barosu Başkanı

Beş gün sürecek olan bu toplantının yapılması için Eğitim Merkezini tahsis eden ve konuklarımızın burada konaklamalarını da sağlayan Sayın Adalet Bakanımıza ve Sayın Genel Müdürlü-müze de ayrıca teşekkür ediyorum.

Hukuk felsefesi ve hukuk sosyolojisi gibi iki bilim dalı hukukun önemli hayat kaynağını oluşturur ve ona yaşamsallık kazandırır.

Bilindiği gibi dogmatik hukuk bilimi pozitivist bir yaklaşımla yürürlükteki hukuk kurallarında yer alan kavramları inceleyerek tanımlar.

Hukuk sosyolojisi, hukuku sosyal olgu olarak ele alır. Mevcut hukuk kural ve kavramlarının toplumsal yapıya ne denli uyduğunu, toplumsal yaşamı ne ölçüde etkileyip etkilemediğini araştırır. Hukukun yürürlüğü ile etkinliği arasındaki boşluğun nedenlerini araştırır, elde edilen sonuçların bilimsel açıklamalarını yapar.

Hukuk, içinde geliştiği ve toplumsal koşullardan olduğu kadar, kanun koyucunun tutumundan, hukukçuların yetiştirilmesinden, yargıç, savcı, avukat ve diğer adalet görevlilerinin davranış ve tutumlarından etkilenir. Bu nedenle uygulamada büyük önem taşır.

Hukuk devletinin önemli bir güven-cesi olan adalet sisteminin etkin kılınması ve güçlü hale getirilmesi konusunda gerekli tutum ve tavırların gösteril-

memiş olmasının araştırmasının yapılması ve bunların sonuçlarının bilimsel bir değerlendirme ile toplumla paylaşılması gelecek bakımından büyük önem taşır.

Hukukun insanın iradi olarak yarattığı bir olgu olduğunu da unutmamalıyız. Bu noktada hukuk biliminin görevi hukuki olanla değer buluşma noktasını araştırıp ortaya koymaktır. Bu nedenle, adalet, haklılık, doğruluk hukuk felsefesinin sorunudur. Adalet, haklılık ve doğruluk kavramları egemen gücün anlayışına bırakılan toplumlarda büyük sıkıntılar yaşanmıştır, yaşanmaktadır. Diğer bir anlatımla hukuk felsefesi, hukuka ilişkin felsefe ya da hukuk ilkelere ve ilkelere göre yapılan düzenlemelere felsefe ile bakmaktır.

Hukuk bir iradedir. Ancak adalete yönelik bir iradedir. Çatışan çıkarlarla uzlaştırılacak veya biri diğerine tercih edilecektir. Burada kullanılacak ölçü adalet değeridir. Hukuku hukuk yapan adalet değeri olduğuna göre onun da bir adalet bilimi olması zorunludur. Hukuk sosyolojisinin temel amacı bireylerin adalete ilişkin hangi değer yargılarının ne biçimde hukuk kurallarının oluşumuna etkide bulunduğunu araştırmaktır.

Üretim ilişkilerindeki değişim bir üst yapı kurumu olan hukuku da etkile-

mektedir. Ulus devletle oluşan üretim biçimi yerine küreselleşme adı altında serbest dolaşım olanağına kavuşan sermaye bağımlı emeğin biçimlendirdiği yeni bir üretim modeli, sömürü düzenini oluşturmaktadır.

Ekonomik bakımdan güçlü devletlerin çıkarlarını hukuk yerine güce dayandırması, hukukun insan haklarına ilişkin ortak kurallarını da yok etmektedir. Bunun en tipik örneği ABD ve İngiltere'nin ekonomik çıkarları için hukukun temel değerlerini ve meşruiyet çizgisini ortadan kaldırıp binlerce insanın ölümü pahasına Irak'ı işgal etmeleri ve insanlığa karşı suç işlemeleri, işlenen suçun yaptırımını uygulayacak başka bir gücün olmaması, hukukun gücünün değil, gücün kurallarının hakim kılınması sonucunu doğurmuştur. Diğer bir ifade ile ülkelerin ve o ülkeler içindeki grupların çıkarları hukuka ve insan haklarına tercih edilmiştir. Bu nedenlerle Hukukun olmadığı, hukuk gücünün oluşturulmadığı dünyada ve ülkelerde toplumsal yaşamın barış içinde devamı sağlanamamıştır. Bu toplantımızda sunulacak değerlendirme ve görüşlerin Hukukun üstünlüğü, İnsan hakları ve barışa önemli katkılar sağlayacağı inancıyla saygılarımı sunuyorum.